

- забезпечення необхідного інформаційного простору для розвинутої мережі філій і представництв, які б сприяли активізації фінансової діяльності.

Залучення інвестицій через фондовий ринок потребує підвищення рівня менеджменту на підприємстві. Результати анкетування показують, що недостатній рівень кваліфікації працівників і недосконала система управління фінансово-господарською діяльністю підприємств виступають суттєвим стримуючим фактором в активізації інвестиційних процесів в цілому і участі підприємств у фондовому ринку зокрема.

Проблема підвищення професійного рівня працівників повинна вирішуватись двома шляхами:

- шляхом ротации кадрів і залучення молодих фахівців, які мають базову економічну освіту, здобуту на принципово новій програмній основі, котра включає сучасне розуміння ринкової економіки;

- шляхом перепідготовки кадрів, їх стажування з використанням можливостей різноманітних фондів підтримки реформ в країнах СНД.

Проблема підвищення рівня менеджменту пов'язана значною мірою з необхідністю посилення ролі стратегічного управління. У зв'язку з цим процес управління інвестиційною діяльністю на підприємстві повинен здійснюватись принаймні в трьох основних напрямках:

- загальне управління інвестиційними процесами на підприємстві;
- управління стратегічними напрямками інвестування;
- управління окремими інвестиційними проектами.

Такий підхід дає змогу сконцентрувати кадровий потенціал підприємства на вирішення різних за своїм рівнем завдань інвестиційної діяльності.

Summary

In work the opportunities of attraction of investment resources by the Ukrainian enterprises through the share market and influence of the separate factors are analyses which interfere with the potential businessmen - emitters to attract the investments with use of this market: existing system of the taxation, level of management and size of the enterprise, presence of new technologies and competitive goods.

УДК 336.76(477.52)

Волик І.М., Українська академія банківської справи

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СТАНУ РЕЄСТРАТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУМСЬКОМУ РЕГІОНІ

В статті розглянуто деякі аспекти стану реєстраторської діяльності в Сумському регіоні на фактичних статистичних матеріалах. Проаналізовані окремі причини виникнення непорозумінь на фондовому ринку щодо діяльності по веденню реєстру.

Ключові слова: реєстраторська діяльність, реєстр, акціонерне товариство, власник, цінні папери.

Реєстраторська діяльність як один з видів професійної діяльності на ринку цінних паперів пов'язана зі збиранням, фіксацією, обробкою, зберіганням та наданням даних, які складають систему реєстру власників іменних цінних паперів, щодо іменних цінних паперів їх емітентів та власників.

Діюча на сьогодні законодавча база надає можливість ведення системи реєстру власників випущених ним цінних паперів при залученні до співпраці незалежних реєстраторів та шляхом самостійного ведення реєстру емітентом. У разі, якщо кількість власників іменних цінних паперів перевищує 500, емітент ведення реєстру зобов'язаний доручити реєстратору, шляхом укладання договору на ведення реєстру. До речі, договір може бути укладений лише з одним реєстратором, а рішення про передачу ведення реєстру незалежному реєстратору приймається виключно на загальних зборах акціонерів.

Якщо кількість власників випущених цінних паперів не перевищує визначену Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку як максимальну для організації самостійного ведення реєстру, емітент має право здійснювати ведення реєстру самостійно за наявності у нього Дозволу на ведення реєстру видаючого відповідним територіальним управлінням ДКЦПФР.

Доречно зауважити, що ведення реєстру відкритих акціонерних товариств має деякі особливості. По-перше, при самостійному веденні реєстру емітент має отримати Дозвіл на ведення реєстру не пізніше 3 місяців від дати отримання від органу приватизації першого розпорядження про відчуження акцій на ім'я нового власника. По-друге, термін формування системи реєстру не повинен перевищувати 10 днів від дати отримання свідоцтва про реєстрацію випуску акцій.

На сьогодні, з 436 акціонерних товариств Сумської області, що здійснили реєстрацію випуску цінних паперів, питання щодо ведення реєстру вирішено лише в 383 АТ. Хоча згідно з Положенням про порядок ведення реєстру власників іменних цінних паперів Дозвіл на ведення реєстру емітент повинен отримати не пізніше 3 місяців від дати реєстрації першого випуску іменних цінних паперів. У разі ж ведення системи реєстру незалежним реєстратором договір з ним повинен бути укладений не пізніше 30 днів від дати отримання розпорядження про внесення відомостей до системи реєстру.

Станом на 01.01.99 року у Сумському регіоні професійною діяльністю займаються 4 незалежних реєстратори. Кількість укладених ними договорів на ведення реєстрів власників іменних цінних паперів склала 216. Причому близько 63 % від загальної кількості укладених договорів складено з ТОВ "Суми Реєстр Консалтинг". Реєстраторська сітка передбачає і діяльність підпорядкованих підрозділів реєстраторів. 19 існуючими підрозділами укладено 124 договори на обслуговування. Дійсний стан укладення договорів у Сумському регіоні представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Стан укладення договорів реєстраторами

№ пор.	Назва реєстратора	Кількість укладених договорів
Незалежні реєстратори		
1	ЗАТ "Східноукраїнський реєстратор"	40
2	ТОВ "Суми Реєстр Консалтинг"	137
3	ЗАТ "Ренд"	37
4	ТОВ "Лебідь"	2
Підпорядковані підрозділи незалежних реєстраторів		
5	АКБ "Україна"	26
6	ЗАТ "Промінвестбанк"	47
7	ЗАТ "Центральне реєстраційне агентство"	8
8	КБ "Приватбанк"	9
9	АКБ "Олбанк"	2
10	Сумська філія ТОВ "Співдружність"	15
11	Сумська філія ЗАТ "ОКМА"	17

Як бачимо, близько 40 % договорів, укладених підпорядкованими підрозділами, укладено із ЗАТ "Промінвестбанк". Крім того, дозвіл на ведення власного реєстру отримав 31 емітент.

Здавалося б, на сьогодні в Україні вже є деякі надбання стосовно діяльності реєстраторів, та й норма-

тивна база більш-менш врегульована. Але статистичні дані свідчать про те, що 53 акціонерних товариства досі ще не вирішили питання щодо ведення реєстру, при цьому 23 з них порушують законодавство. Так, ЗАТ "Остра Суми", створене ще в 1994 році, реєстр не веде. Тобто, у товаристві права власників іменних цінних паперів фактично не підтвержені.

З 58 перевірок учасників фондового ринку, проведених територіальним управлінням ДКЦПФР в 1998 році, за порушення законодавства щодо ведення реєстрів власників іменних цінних паперів та підтвердження прав власності на акціонерні товариства як на юридичні особи та їх посадових осіб накладено 36 штрафних санкцій. Правопорушення, пов'язані з неотриманням дозволу на ведення власного реєстру та не передачею незалежному реєстратору документів на формування реєстру акціонерів належать до категорії найбільш поширених.

Постає питання: в чому причина виникнення непорозумінь на фондовому ринку стосовно діяльності по веденню реєстру? Перш за все, в необізнаності з нормами діючого законодавства, що спричиняє недотримання як термінів, так і порядку ведення реєстру. Актуальність надання довідково-інформаційних послуг на ринку цінних паперів є очевидною. Особливо це стосується районних центрів і сільської місцевості, де емітенти не в змозі отримати належної кваліфікаційної допомоги. Проведення семінарів з питань діяльності акціонерних товариств, навчання керівників і провідних спеціалістів, розширення обізнаності учасників фондового ринку через засоби масової інформації – це тільки деякі з можливих варіантів надання консалтингових послуг. До того ж, з цих питань вже є деякі надбання. Наприклад, факультет перепідготовки та підвищення кваліфікації Української академії банківської справи у співробітництві з ДКЦПФР займається підготовкою кадрів у галузі фондового ринку, що є прикладом усвідомлення необхідності проведення роботи з емітентами та професійними учасниками фондового ринку, до яких належать і реєстратори.

Потребують уваги взаємовідносини між емітентами та реєстраторами. Обговорення цих проблем з керівниками і спеціалістами АТ показує, що більшість емітентів не зовсім розуміють, наскільки важливою є робота по впорядкуванню реєстру. Бо включає вона не тільки первісне формування реєстру, а й роботу з уповноваженими особами, здійснення перереєстрації, проведення загальних зборів акціонерів, дивідендну роботу і т.д. Хоча б той момент, що проведення реєстрації учасників загальних зборів здійснюється у відповідності з даними реєстру, засвідчує необхідність здійснення реєстраторської діяльності як принципової позиції в управлінні акціонерним товариством. Крім того, ведення реєстру дозволяє відстежити рух цінних паперів та ідентифікувати їх власників. Лише за умови інформованості емітента про процес скупки акцій можливе уникнення небажаного переходу прав власності. А оскільки інформацію про рух акцій від одних власників до інших емітент може отримати лише від реєстратора – цілісність підтримки

взаємовідносин між ними очевидна. Можливо, навіть при укладанні договорів з незалежними реєстраторами слід прямо вказувати на те, що при переході, наприклад, 5-7 % акцій до нового власника реєстратор повинен інформувати емітента про процес скупки акцій.

Ще один аспект: ведення реєстру контролюється і з позиції держави, яка виступає як гарант прав власності на цінні папери, і в той же час координує діяльність учасників фондового ринку з кінцевою метою

створення найбільш сприятливих умов розвитку виробництва, збільшення прибутку акціонерних товариств, надходження коштів до державного бюджету.

Таким чином, ведення реєстру необхідно здійснювати, в цьому зацікавлені як підприємці, так і держава. Усвідомлення потреби в здійсненні реєстраторської діяльності стане кроком у встановленні порядку на ринку цінних паперів і сприятиме покращенню діяльності акціонерних товариств.

Список літератури

1. Закон України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні" від 30.10.96.
2. Закон України "Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні" від 10.12.97.
3. Панченко В. Актуальные вопросы регистраторской деятельности // Фондовый рынок. – 1997. – № 1. – С. 26-28.

Summary

The article underlines the concept of registration activity and the conditions of conducting the register are given. The activity of the registrars in our region is also shown there and reasons of disputed situations concerning conducting the register are specified.